

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 21. februarja 1940

Cena posameznih številki din 1'50

Silno počasi gre

Ni še bilo v Jugoslaviji tako velike in tako splošne gospodarske konference, kakor je bila konferenca zbornic v Ljubljani dne 17. in 18. januarja. Tudi finančni minister je posvetil tej konferenci potrebno pozornost ter poslal na konferenco svojega pomočnika. To je tudi razumljivo, saj je razpravljala konferenca o vprašanju, ki je za fin. ministrstvo prav posebno velike važnosti — o davčni reformi. Brez vsega je namreč jasno, da bo drugačen uspeh te reforme, če se ta izvede v soglasju in s sodelovanjem gospodarskih ljudi ali pa če ji bodo ti nasprotni. Gospodarski ljudje so tudi močno poudarili svojo voljo za sodelovanje, a ker na konferenci sami do tega sodelovanja ni moglo priti, se je reklo zastopnikom zbornic, naj izdelajo na podlagi vseh referatov spomenico, ki naj bo podlaga za konferenco med strokovnjaki fin. ministrstva in zastopniki zbornic. Ljubljanska zbornica, kateri je pripadla težka naloga, da izvrši vse sklepe konference, je v pospešenem tempu izdelala na vse strani utemeljeno spomenico v silno kratkem času. Toda minili so tedni, da se je mogla spomenico izročiti in objavljen konferenca zastopnikov fin. ministrstva in zbornic je sedaj vendarle napovedana za konec februarja.

Pri tem pa gre za spremembo reforme, ki je že v veljavi, in bi bilo zato tem bolj potrebno, da je ta konferenca čim prej. Zlasti še, ker se morajo po novi reformi sedaj že vlagati davčne prijave. Kljub temu je bilo treba 5 tednov, da je datum te konference vsaj napovedan.

Uredba o omejitvi uporabe tekočih goriv je povzročila silno mnogo težkoč in jasno je bilo, da se mora ta uredba spremeniti. To se je tudi obljubljalo, na vse zadnje se je z vso gotovostjo trdilo, da bodo 8. februarja bencinske karte uvedene in z njimi rešeno to vprašanje. 8. februar je že davno minil, bencinske karte so končno gotove in tudi že razposlane, nihče pa še nima podrobnih navodil, kako naj se te karte uporabljajo.

Nadaljnji primer počasnosti naše uprave je boj proti draginji. Ta boj je bil zlasti potreben v septembru in oktobru, toda šele pred dnevi smo dobili uredbo o kontroli cen, da je vsa uredba zakasnela, vrhu vsega pa je še absolutno nezadostna. Draginja je medtem že zmagala na vsej črti in zakasneli predpisi to njeno zmago samo še prav posebno podčrtujejo.

Skoraj bo dve leti, ko je bila trgovcem na manifestacijskem zborovanju od resornega ministra svečano obljubljena uredba o krošnjarijih. Še danes nismo doživeli te uredbe, čeprav so dogodki njeno nujnost prav jasno dokazali.

Takšnih primerov bi mogli navesti še celo vrsto in vedno je vzrok tej počasnosti isti: neekspeditivnost naše uprave. Naši čisto zbirokratizirani upravi se nikdar ne mudi, njej ni nobena stvar tako važna, da bi pustila motiti svoje idilično poslovanje. Vse mora čakati, da se birokraciji zljubi prijeti za stvar, in sicer po svoje prijeti, pa če je to prizadetim prav ali ne. Tako zastaja zaradi neekspeditivnosti naše uprave vse delo in nobena reforma se ne more izvesti tako, kakor bi se morala.

Pri tej dokazani nesposobnosti pa si lasti naša birokracija vedno

večjih nalog in kmalu ne bo gospodarske panoge, v katero ne bi ona posegala naravnost odločujoče. Če bi bila za takšne naloge tudi usposobljena, potem bi bilo zlasti v današnjih časih morda naravnost dobro, da bi vse posle vodila birokracija. Toda ona ni tem poslom dorasla in zato jih slabo rešuje ali sploh ne.

In tako se danes dogaja, da ljudje, ki se spoznajo v poslih, ne

morejo delati, ker odločajo nad njimi nesposobni birokrati. Skoda pa ima zaradi tega vse naše narodno gospodarstvo in vsa država.

Zaradi počasnosti naše uprave, zaradi njene neekspeditivnosti morajo zato uvidevni gospodarski ljudje z vso odločnostjo ugovarjati temu, da se zavoljo nesposobne birokracije ubija zasebna iniciativa. Če ne bi bilo te birokracije, bi si zasebna iniciativa mogla tudi sa-

ma pomagati, tako pa si sploh ne more, ker jo ovira naša birokracija na vsakem koraku. Zato se tudi pri nas ne morejo izvesti nobene reforme, zato propadajo najkoristnejši predlogi, ker zamre v počasnosti naše birokracije vsak ustvarjajoči duh.

Mora biti enkrat konec tega, da gre vse pri nas silno počasi in zato je reforma uprave prva in največja nujnost.

ter njegove nesebičnosti. Globoko se klanja spominu velikega moža in si želi samo eno, da bi idealni pokojnega Ljube Davidoviča postali idealni tudi drugih naših politikov in da bi postali zakon za naše javno življenje.

Večna slava spominu Ljube Davidoviča!

Vprašanje nabave bencina

Na svojo predstavko zaradi škodljivih posledic omejitve prometa z motornimi vozili je dobila Sekcija z motornimi vozili pri Združenju trgovcev v Ljubljani od ministrstva za trgovino in industrijo naslednjo rešitev, datirano z dne 12. februarja 1940. pod št. 5057.

Predstavka se je vzela na znanje ter se vrača z opozorilom, da se bodo z uvedbo sistema na karte za nabavo bencinske mešanice, ki se bodo uvedle v najkrajšem času, odpravile vse omejitve v prometu z motornimi vozili, uvedene z naredbom z dne 27. novembra 1939., III. št. 47.862/39 ter naredbom z dne 15. decembra 1939., III. št. 50.584/39. Promet z motornimi vozili bo v mejah prejetega bencina popolnoma svoboden.

V kolikor bi imela katera firma, ki prodaja motorna vozila, upravičeno potrebo, da do odprave veljavnih omejitev doseže kakšno izjemno olajšavo glede porabe motornih vozil, mora v smislu določbe naredbe z dne 15. decembra 1939. predložiti utemeljeno predstavko za dovoljenje izjeme glede veljavnih omejitev. O tej predstavitki odloča poseben odbor zastopnikov zainteresiranih ministrstev.

Izredni lesni izvozni kontingent v Nemčijo

Na zadnjem sestanku Jugoslovansko-nemškega stalnega lesnega odbora je bil dosežen sporazum o izvozu lesa v Nemčijo poleg rednih kontingentov. Ta izredni kontingent velja za čas od 1. februarja do 31. maja ter bi šel na račun »C«, oz. bi se vršil na bazi kompenzacij. V času od 1. februarja do 31. marca naj bi izvozili okroglega trdega lesa v vrednosti 620.000 RM, celuloznega lesa za 180.000 RM, jelovega in borovega rezanega lesa za 200.000 RM, hrastovih dog za 100.000 RM in železniških pragov za 100.000 RM (eno tretjino bukovih in dve tretjini hrastovih), skupno torej vsega lesa za 1.200.000 RM.

Določena pa je tudi višina posebnega kontingenta za izvoz lesa v Nemčijo za dobo april-maj, in sicer tudi v vrednosti 1.200.000 RM. Nadrobna razdelitev kontingentov za to dobo se izvrši s posebnim sporazumom. Če se določene količine kontingenta »C« za februar-marec ne bi mogle v celoti izkoristiti, se ostanek uporabi za rezano borovino in jelovino.

Ugodne vesti o olajšanju nabave bombaža

Posvetovalni odbor za bombaž pri trg. ministrstvu je prišel že v najožjo zvezo z državami, ki so glavne proizvajalke bombaža, glede uvoza bombaža in drugih tekstilnih surovin v našo državo. Posvetovalnemu odboru se je že posrečilo, da je odpravil veliko število ovir za nabavo bombaža. V Beogradu pričakujejo zato, da bo vprašanje oskrbe naše tekstilne industrije s surovinami v kratkem ugodno rešeno. Upamo, da je ta optimizem upravičen.

Revizija davčne reforme je nujno potrebna in tudi mogoča

Edini namen davčne reforme je, da se z njo omogočijo državi izredni dohodki, ki so državi zaradi izrednih razmer potrebni. Da v današnjih napetih časih država že zaradi državne obrambe potrebuje večje dohodke, o tem sploh nihče ne dvomi, najmanj pa gospodarski stanovi. Zato so tudi zastopniki gospodarstva na veliki konferenci zbornic v Ljubljani jasno in odločno poudarili, da uvidevajo potrebo večjih državnih dohodkov in da so zato tudi pripravljani plačati večje davke. Popolnoma isto stališče je zavzela tudi konferenca hrvatskih zbornic v Zagrebu in na seji Zveze trgovskih združenj v Beogradu se je enako jasno manifestirala pripravljenost trgovcev, da dajo državi to, kar ona potrebuje.

Nobene dvoma torej ni, da so gospodarski stanovi v vsej državi pripravljani na žrtve, ki se od njih zaradi državne obrambe zahtevajo. Gre pa za to, v kateri obliki se naj te žrtve dajo in edino zaradi tega so nastopili gospodarski stanovi proti novi davčni reformi. Kajti ta davčna reforma ne zahteva od davkoplačevalcev samo to, da plačajo več, temveč jim nalaga še druge obveznosti, ki zelo ovirajo njih poslovanje, ne da bi državi dale večje dohodke. Poleg tega pa so mnoge določbe davčne reforme za davčne zavezance tudi ponižujoče, ker se smatrajo vse njih prijave za lažnive in zato uvajajo proti njim takšne kazenske sankcije, kakor da bi bili vsi po vrsti najtežji zločinci. Z ozirom na dobro voljo, ki so jo gospodarski stanovi v vsej državi pokazali, pa so takšne kazenske sankcije že celo nedopustne in tudi z državnega stališča napačne. Kajti s takšnimi sankcijami se postavlja finančna uprava naravnost v bojno pozicijo proti gospodarskim stanovom, kar je popolnoma nepotrebno, ko pa ji gospodarski stanovi nudijo sodelovanje, da se tudi brez vseh veksacij doseže to, kar je glavni in edini cilj davčne reforme.

Če mora po davčni reformi plačati davčni zavezanec n. pr. 20 odstotkov več davkov kot doslej, zakaj bi moral nastaviti še izurjenega knjigovodjo, ker se od njega nakrat zahteva, da vodi tudi knjige? Mislimo, da je namen davčne reforme samo ta, da poveča državi dohodke, ne pa da dela davčnim zavezancem nepotrebne stroške.

V spomenici zbornic so bile temeljito in obširno navedene vse napake davčne reforme, a tudi navedeni pozitivni predlogi, kako se naj te napake odpravijo. Zakaj se ti predlogi ne bi v celoti upoštevali? Ali je morda kdo podal boljše? Ali morda ni res, da izhajajo ti predlogi od ljudi, ki do dna poznajo naše gospodarstvo in ki tudi dobro vedo, kaj to zmore in kaj ne?

Ali ne bi zadostovalo, če bi naša finančna uprava izjavila, da sprejema vse te predloge pod pogojem, da se z njimi končni finančni efekt davčne reforme ne zmanjša? Pri že deklarirani dobri volji gospodarskih ljudi se tudi ni bati, da bi bil finančni efekt davčne reforme zmanjššan, zlasti še, ker bi na to gledali gospodarski ljudje že zato, da ne bi ostala davčna reforma nesprenmenjena. Država bi torej prišla popolnoma na svoj račun, gospodarstvo pa bi sicer plačalo več, a bi bilo rešeno vseh sitnosti.

Kdor seje veter, ta žanje vihar, pravi pregovor in če se davčna uprava postavlja v sovražno pozicijo proti davčnim zavezancem, se ti ne morejo postaviti v prijateljsko. Če se bo morala davčna uprava boriti z vsakim posameznim davčnim zavezancem, bo morala silno povečati svoj aparat, ki bo požrl znaten del dohodkov, ki naj bi jih dala davčna reforma. Poleg

tega pa je še vprašanje, če bo davčna uprava v vsakem primeru tudi uspešna, kajti tudi davčni aparat ima svoje pomanjkljivosti.

Zato mislimo, da je tudi za davčno upravo najbolje, če more glede davčne reforme doseči sporazum z gospodarskimi stanovi. Prihranila si bo zvišanje svoje režije, obvarovala državo, da ne izgubi celo vrsto davkoplačevalcev, kar se je pri striktnem vztrajanju na davčni reformi prav zelo bati in obvarovala bo gospodarstvo pred nepotrebnimi težavami.

Pri vseh drakoničnih kaznih, ki jih vsebuje davčna reforma, je vendarle malo verjetno, da bi se ta mogla v sedanji obliki v resnici dosledno izvajati. Njene pomanjkljivosti so le prevelike. Šele temeljita revizija davčne reforme bo njeno izvajanje omogočila in že zato naj finančna uprava predloge gospodarskih zbornic sprejme in pomagala ne bo samo gospodarstvu, temveč tudi — sebi.

Ljuba Davidović

V ponedeljek 19. t. m. ob 8.45 je umrl v Beogradu na svojem stanovanju v starosti 76 let Ljuba Davidović, vodja srbske demokratske stranke in bivši ministrski predsednik.

Razen pok. Nikole Pašića ni bilo srbijskega politika, ki bi bil tako popularen v prečanskih krajih ko pok. Ljuba Davidović. Kar pa je posebno značilno je to, da je bila njegova popularnost prav tako velika, če je bil v vladi ali v opoziciji. Za Ljubo Davidovića ni veljalo to, kar je veljalo in velja za tako mnoge druge politike, da se živ krst ne zmeni več zanje, kakor hitro niso več pri vladnem krmilu. Ne od vladne moči, temveč od njegovih osebnih prednosti je izviral popularnost Ljube Davidovića.

Med vsemi njegovimi visokimi osebnimi vrlinami pa mu je pridobila spoštovanje ljudstva zlasti ena: njegova pregovorna poštenost. Vsi državljani Jugoslavije so vedeli, da ni nepoštenosti tam, kjer je Ljuba Davidović. Njegove roke so bile vedno čiste, pa naj je bil na katerem koli položaju. Ta poštenost je dala Ljubi Davidoviću tako trdno popularnost v vseh krajih Jugoslavije in tudi med njegovimi političnimi nasprotniki, kakor morda niti enemu drugemu jugoslovanskemu politiku.

V skladu s poštenostjo pokojnika je bila tudi njegova politična načelnost. Bil je vedno demokrat in demokratična načela je zagovarjal z enako vnemo, če je bil na vladi ali v opoziciji. Ljuba Davidović ni poznal dvojne morale, tem-

več je ostal svojim načelom vedno zvest. Dostikrat je zaradi tega njegova stranka tudi trpela, ker v Jugoslaviji še ni prišel čas za takšno načelno politiko.

Dosleden svojim demokratičnim načelom je bil Ljuba Davidović tudi dosleden nasprotnik vsakega političnega nasilja. Ko je prišla njegova stranka na vlado, so se političnim kazencem na široko odprla vrata, zlasti po južni Srbiji. Ze po svoji naravi je bil Davidović nasproten vsakemu nasilju, ker je bil srčno dober človek, ki je vedno pomagal, če je le mogel.

Vse te izredne lastnosti, ki se med politiki ne najdejo dostikrat, so mu pridobile spoštovanje in ugled in zato je njegova beseda vedno veljala, pa čeprav se ni mogla vedno opreti tudi na vladno moč.

Kot pravi demokrat je bil Davidović tudi za sporazum s Hrvati in je l. 1924. sestavil vlado, ki se je imenovala tudi vlada bratskega sporazuma. Tudi za sporazum leta 1937. je imel Davidović velike zasluge. Verjetno je, da bi že ta sporazum rodil realne uspehe, če bi bil Davidović nekoliko mlajši.

S posebno hvaležnostjo pa se spominjamo Slovenci velike zasluge pok. Ljube Davidovića za ljubljansko univerzo. Pod njegovim ministrom in z njegovo izdatno pomočjo je bila ustanovljena.

Ob grobu velikega rodoljuba, vzornega poštenjaka in vedno premočrtnega politika je zbrano vse jugoslovansko ljudstvo ter se s hvaležnostjo spominja njegovega dela, njegove ljubezni do naroda

Klirinške pogodbe z balkanskimi državami bomo najbrže odpovedali

Poročali smo že, da zahtevajo nekatere države za blago, ki se plačuje po kliringu, znatno višje cene kakor za blago, ki se plačuje z devizami. Tako zahtevajo zlasti nekatere balkanske države od nas za 40 do 60% višje cene, če se plača blago po kliringu, čeprav Jugoslavija te razlike ne dela. Cene naših izvoznih proizvodov so vedno iste, če se plača blago po kliringu ali z devizami. Kakor poroča »Jugoslovanski Kurir« bo zato Beograd predlagal vsem balkanskim državam, da ali spremene svoje stališče glede cen za blago, ki se plačuje po kliringu ali pa preidejo vse balkanske države v medsebojnem trgovinskem prometu na plačevanje s svobodnimi devizami. Ti predlogi bodo zainteresiranim vladam izročeni baje že v najkrajšem času.

Iznašanje dragocenosti le pri nas ni prepovedano

Te dni so Italijani prijeli na meji neko znano jugoslovansko osebnost, ki je imela s seboj dragocenosti v veliki vrednosti. Italijani so nato prijavili to našim oblastem, kjer pa so na svoje veliko začudenje zvedeli, da izvoz dragocenosti iz naše države ni prepovedan. »Jugoslovanski Kurir«, ki o tem poroča, dostavlja, da bo v najkrajšem času izdana prepoved o iznašanju dragocenosti. Nadalje opozarja, da iznašajo iz naše države dragocenosti zlasti tujci, ki prihajajo v našo državo na delo. Ker ne smejo iznašati valute in devize, nakupujejo dragocenosti v naši državi ter na ta način iznašajo svoj zaslužek iz države.

Sedaj, ko je javnost opozorjena, da bo končno tudi pri nas iznašanje dragocenosti prepovedano, se bodo seveda tujci potrudili, da zadnje še prosti čas izvoza čimbolj izkoristijo.

Naše terjatve proti Nemčiji narasle za 45.5 mil. din

Zadnji izkaz o stanju naših kliringov kaže zelo velike spremembe. Naše terjatve proti Nemčiji so se zelo povečale, prav tako pa tudi Češko-Moravski, dočim se je istočasno naš dolg znižal skoraj proti vsem državam. Naš dolg Italiji se je zmanjšal za 6,5 na 40,6 milijona din. To dokazuje, da je moral biti naš izvoz v zadnjem času zelo velik na vse strani. Kako se je spreminilo stanje posameznih kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:		
Bolgarska din	1,33	1,17
Nemčija RM	10,28	7,15
Češko-Moravska Kč	66,74	56,04
Španija pezeta	2,93	2,93
Francija fr. fr.	0,76	0,69
Turčija din	0,23	—
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,42	1,42
Italija din	40,66	47,15
Madžarska din	21,13	23,34
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	13,26	15,42
Turčija din	—	0,32
Slovaška Ks	1,95	3,09
Francoske kolon. fr.	0,04	0,02

Angleži o trgovini balkanskih držav

Angleški strokovni tisk z velikim zanimanjem komentira dejstvo, da je izvoz iz balkanskih držav v Nemčijo v zadnjem času v padanju. Iz Madžarske, Turčije in Romunije je bil izvoz v Nemčijo v drugi polovici lanskega leta manjši kakor predlansko leto. Jugoslavija pa je zmanjšala svoja naročila v Nemčiji. Samo Bolgarska je povečala svoj izvoz v Nemčijo. Zmanjšanje izvoza je posledica skoka cen za balkanske proizvode ter je zato morala Nemčija

izvoziti v balkanske države tudi izdelke, ki jih sicer izvažala le v čezmorske države. Zlasti se opaža podražitev romunske nafte in njenih derivatov, kar je posledica na eni strani zmanjšane proizvodnje, na drugi strani pa večje konkurence. V vseh balkanskih državah so se občutile tudi velike transportne težave. Vendar pa more Grčija še pošiljati v Nemčijo večje količine boksita, kroma in pirita. Bolgarski je morala Nemčija priznati posebne tarife, da si je zagotovila njen izvoz. V zadnjem ča-

su so sklenile balkanske države vrsto trgovinskih pogodb, ki jim bodo omogočile izvoz blaga na nova tržišča. Ta izvoz je sicer zaradi skoka cen na domačem trgu otežkočen, vendar pa se je v zadnjem času mnogo storilo, da se izvoz vendarle omogoči.

Nemška oskrba s tobakom se je zboljšala

V nemških pristojnih mestih se s posebnim zadovoljstvom naglašajo, da je dosegla Nemčija znatne

uspehe glede emancipacije od uvoza tujega tobaka. Kakor za časa svetovne vojne, je tudi sedaj potrebna tobaka zelo narasla. Cigaret je bilo pokadenih 47 milijard kosov, za 50% več ko l. 1929. To povečanje je bilo omogočeno deloma zaradi nemotenega uvoza tobaka iz dežel južnovzhodne Evrope, na drugi strani pa zaradi večje proizvodnje v protektoratu in na Gradiščanskem. Vrednost vseh lani v Nemčiji prodanih tobakovih izdelkov je dosegla vsoto 3 milijard RM.

Mornarji, ki nam delajo sramoto

Potrebni so energični ukrepi

Vse naše tvornice bombaža z največjim nestrpljenjem čakajo na bombaž iz Amerike, a bombaža še vedno ni. Bombaž je bil sicer kupljen v Ameriki, deloma tudi je na ladjo naložen, vendar pa ni mogel biti naložen v celoti, niti ni mogla ladja odpluti. In zakaj ne? Zaradi neverjetne nediscipliniranosti naših mornarjev, kakor to dokazuje

primer parnika »Kotor«.

O tem poročata chikaška lista »Yugoslavia« in »Jugoslov. glasnik« v glavnem naslednje:

Naš parnik »Kotor« pod poveljstvom kap. Mata Kulinića je prišel te dni v пристanišče Galveston v Texasu, da naloži bombaž. Ker mora parnik potovati v pristanišča, ki so proglašena za vojne cone, je postavila posadka kapitana nemogočo zahtevo, da dobi vsak mož posadke poleg dvojne plače še 500 dolarjev takoj, 250 dolarjev pa v pristanišču New Orleans, kjer naj bi parnik kompletiral svoj bombažni tovor. (Skupno torej 750 dolarjev ali na okroglo 45.000 din vsak mož posadke!) Jugoslovanski častni konzul v New Orleansu g. Rusović je naprosil nekega starega jugoslovanskega izseljenca v Galvestonu, da ga zastopa na ladji in da doseže sporazum z mornarji. Njegovo prizadevanje pa je bilo zaman. Posadka je nasprotno na pravila »sit down« stavko, da je bilo vse delo na brodu ustavljeno. Tudi vsa prigravarjanja in vse zapovedi kapitana so bile zaman.

Parnik ni mogel nalagati bombaža, ker sta se stavkujočim pridružila še 2. in 3. strojnik in ladijski žerjavi niso mogli delati. Potekali so dnevi, vsak dan pa je pomenil za parnik veliko izgubo. Agenti so pritiskali na kapitana in ga delali odgovornega za vso škodo, ki bo zaradi nenakladanja blaga nastala. Kapitan je tedaj najel tri ljudi s kopnega, da zakurijo ogenj v strojih. Toda posadka je tako nastopila proti njim, da so morali pobegniti. Kaj naj stori sedaj kapitan?

Na nasvet agentov se je obrnil na policijo, ki je prišla na parnik in aretirala 14 mož posadke, med njimi tudi radiotelegrafista (s 6000 dinarjev mesečne plače). Šele sedaj so začeli zopet nakladati na parnik bombaž, ker sta tudi strojnika medtem prenehala stankati.

Posadki je bila ponujena posebna nagrada 250 dolarjev na moža, ker je po tej nagradi tudi posadka »Dubrovnik« odplula v vojno cono. Ponujeno je bilo vsakemu možu posadke tudi zavarovanje za primer smrti. Toda tudi te ponudbe je posadka odklonila. Slučajno je takrat prišel v Galveston tudi eden lastnikov ladje g. Marchesini, ki je ponudil, da deponira za vsakega mornarja 500 dolarjev v banki pod pogojem, da to nagrado odobri tudi paritetni odbor ladijskih lastnikov in Zveze pomorjev. Tudi to ponudbo je posadka odbila.

Nastalo je vprašanje, kaj napraviti s 14 nediscipliniranimi mornarji. Sklenilo se je, da se poževo v urad »Immigration Service«, kjer se izplačajo in vsakemu izroče njegovi pomorski dokumen-

ti. Toda niti eden ni prišel v urad. Kapitan je nato vse proglasil za dezertarje. Najel je drugo posadko in 3. januarja odpotoval iz New Orleansa.

Tudi drugi parniki prihajajo v ta pristanišča, a vedno pride do sporazuma med posadko in poveljstvom, če odpotuje parnik v vojno cono. Samo na naših ladjah ne pride do tega sporazuma. Če bi se tudi moglo pristani na to, da se da eni posadki po 500 dolarjev, bi druga zahtevala po 1000 dolarjev, tretja pa že ladjo. Treba pa je dostaviti še to: Če bi se pred odhodom parnika izplačevalo tako visoke nagrade, bi ti mornarji po vrsti dezertirali, kakor jih je v teh vodah (okoli Galvestona) dezertiralo z »Nikole Pašića« osem, z »Dubrovnik« osem in z »Boke šest.

Vsi ti begunci (dostavljata ameriška jugoslovanska lista) pa si naj zapomnijo, da tu nikdar ne bodo svobodni, da jih bodo iskali in našli, nato aretirali in deportirali v Jugoslavijo, potem ko bodo prebili več mesecev temnice in težkega trpljenja. Ti ljudje uničujejo sami sebe in ne vedo, kaj jih čaka.

Poleg tega pa ubijajo dober sloves naše trgovinske mornarice, ker pred vsem svetom kažejo, da

ni v njej pomorskega reda in pomorske discipline. Ti bedni ljudje sekajo drevo, od katerega žive. Kajti če bodo uničili jugoslovansko trgovinsko mornarico, bodo uničili tudi svoj lastni obstoj.

K temu poročilu pa je treba dostaviti, da silno škodujejo tudi vsemu jugoslovanskemu gospodarstvu, ki ima zato pravico zahtevati, da se uvedeta v naši trgovinski zakonici red in disciplina. Ne sme biti zaradi nediscipliniranosti in slabih mornarjev izpostavljena jugoslovanska zastava zasmehu v tujih pristaniščih.

Glavni vzrok vse te nediscipliniranosti pa ni niti v pohlepu po denarju, temveč v oni nesrečni demagogiji, ki je vedno le laskala ljudem, ki jim je govorila o krvavih žuljih in podobno, ki se pa ni upala niti na rahlo spomniti ljudi tudi na njih dolžnosti. In zato doživljamo to usodno in tako žalostno razočaranje, da danes, ko bi vsak moral še posebno vestno opravljati svoje dolžnosti, nekateri mornarji spravljajo s svojim dezertertvom vse jugoslovansko ime v sramoto.

Z vso odločnostjo je treba ljudi opomniti na njih dolžnosti!

Zadeva s plugi Uvozna carina na pluge ostane

Poročali smo že, da so nekateri predlagali, da se uvozna carina na pluge odpravi, ker da bi se potem plugi pocenili. Vlada je v resnici o tem predlogu tudi že razpravljala in tudi že hotela carino odpraviti. Medtem pa se je zvedelo, da so tuje firme, ki izvažajo k nam pluge, že naročile svojim zastopnikom v Jugoslaviji, da se cena plugov zviša za toliko, za kolikor se zniža carina. Tako bi dejansko imeli od odprave carine dobiček samo tuji izdelovalci plugov, naš kmet pa bi plačeval pluge po isti ceni, država pa bi bila ob dohodek carine.

Samo pravilno je, da je vlada sklenila, da carina na pluge ostane. Predlog za odpravo carine na pluge spada v ono žalostno poglavje demagogije, s katero se love kmečki glasovi. Da to demagogijo malo pojasnimo, naj navedemo nekaj števil.

V Jugoslaviji bi potrebovali okoli 100.000 plugov. Iz tujine jih uvozimo približno 15.000 po ceni 1000 din eden, domače tvornice pa jih izdelajo okoli 5000 in ti se prodajajo po 780 din.

Carina za en plug znaša 40 zlatih dinarjev za 100 kg, za plug, ki se uvozi razstavljen, pa le 20 zlatih dinarjev. Ker je plug težak približno 70 kg, znaša carina 400 oziroma 200 din.

Ker se plugi uvažajo večinoma v razstavljenem stanju, se iz tega vidi, da domače tvornice ne izkoriščajo carine.

Tuje pluge po 1000 din kupujejo večinoma bogati kmetovalci, za katere razlika v ceni med domačim in tujim plugom ne igra nobene

vloge. Oni imajo predsodek do tujih izdelkov in zato raje dajo za tuj plug 1000 din ko pa za domačega 780 din. Iz tega sledi, da bodo ti bogati kmetje kupovali tuje pluge še nadalje, če bi se ti tudi pocenili za 100 ali 200 din. Revni kmetje, in teh je največ, pa niso dosedaj kupovali ne tujih in ne domačih plugov, temveč orali s svojimi starimi in tudi lesenimi plugi.

Z odpravo carine na pluge bi se torej pomagalo le bogatim kmetovalcem, dočim bi revni ostali tam, kjer so.

Jasno je, da je rešitev le v tem, da se zviša domača proizvodnja plugov in ta poceni. Domače tvornice so tudi že predložile konkreten načrt, kako bi se moglo doseči, da bi bili plugi po 480 do 500 din. Država bi v ta namen morala prispevati okoli 4 milijone din. Toda tega denarja ni mogla dosedaj še najti nobena vlada. Našla so se pota za deset- in desetmilijonske zneske za sanacijo falitnih zadrug, da bi se pa kmetu dali ceni plugi in da bi že enkrat izginili leseni plugi, to je nemogoče.

Demagogija pod videzom najgloblje skrbi za kmeta je v resnici najmanj prikupna.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 17. februarja objavlja: Uredbo o rezervah hrane — Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih — Odločbo glede sejmskih in tržnih pravic občine Sv. Peter pod Sv. gorami.

Politične vesti

Romunski kralj Karol obišče Rim ter bo od 20. do 24. marca gost italijanskega kralja in cesarja. Bivši romunski ministri predsednik in vodja zaranistične stranke Maniu se je moral zagovarjati pred vojaškim sodiščem, ker je dal neke tajno tiskane dokumente o delu romunske vlade tujim novinarjem.

Romunska vlada je zelo poostriala cenzurne predpise. Tiskarnam se prepoveduje vsako tiskanje rokopisov, ki jih ni prej odobrila cenzura. Krsitve te odredbe se kaznujejo z zaporom od 2 mesecev do dveh let. Ministrski predsednik Tatarescu je izjavil, da je nova dolžba potrebna zaradi edinstva romunskega naroda, ker so v zadnjem času skušali nekateri izkoristiti tudi zunanje-politično situacijo za to, da bi delali težave romunski vladi.

Po seji vrhovnega turškega obrambnega sveta je izdala turška vlada na podlagi od parlamenta prejetih pooblastil izredne vojaške ukrepe, proglasila delno mobilizacijo in obsedno stanje v obmejnih pokrajinah.

Diplomatski urednik agencije »Stefani« zavrača angleške očitke skandinavskim državam, ker ne dajo vojaške pomoči Finski. Zapadni veselili še danes vzdržujeta diplomatske stike z Rusijo, od malih držav pa zahtevajo, da začno vojno z Rusijo.

Polemika zaradi incidenta z ladjo »Altmark« se nadaljuje v angleških in nemških listih z veliko ogorčenostjo. Tudi nevtralni listi pišejo silno mnogo o tem incidentu. Nemški časopisi dolže Anglijo, da ves incident dokazuje, da namerava s silo izsiliti prevoz zavzeznih čet skozi norveško ozemlje na Finsko.

Bivši varšavski župan in junaški branilec Varšave Starzinski se bo pred nemškim vojaškim sodiščem moral zagovarjati, ker da je zakrivil razdejanje Varšave.

Zunanji ministri Švedske, Norveške in Danske se sestanejo 24. in 25. februarja v Kodanju, da se dogovore o dokončnem stališču vseh treh držav z ozirom na finski vojno.

Veliko pozornost je vzbudilo poročilo glavnega organa nar. socialistov, t. j. »Völk. Beobachterja« o stanju na finskem bojišču. List piše, kakor da je usoda Finske že zapečaten. Menda je to poročilo bistveno pripomoglo, da se skandinavske države niso upale odločiti za vojaško pomoč Finski.

Britanski rušilec »Daring«, ki je spremljal neki konvoj, je bil od nemške podmornice torpediran in se je potopil. Skoraj vsa posadka je utonila. To je že šesti britanski rušilec, ki so ga potopile nemške podmornice.

Finci poročajo o velikih zmagi, ki so jo dosegli na bojišču severno od Ladoškega jezera. Pred štirinajstimi dnevi so tu obkolili sovjetsko divizijo, kateri so stalno onemogočali vsak dovoz hrane in municije. 18.000 sovjetskih vojakov je bilo ali ubitih ali pa se je moralo vdati. Finci so ujeli tudi ves štab divizije. Zajeli so tudi zastavo jaro-slavskega polka. Ta predstavlja zemljevid, na katerem so naslikani srp, kladivo in bajonet, ki segajo čez baltiške države in do najzadnejšega rta Norveške.

Sovjeti poročajo, da so sovjetske čete v času od 11. do 18. februarja zavzele 475 utrjenih finskih položajev, od katerih je bilo betoniranih 29. Sovjetsko poročilo tudi pravi, da je bilo sestreljenih 21 finskih letal.

Po sovjetskih vesteh se sovjetska ofenziva uspešno nadaljuje zlasti na skrajnem zapadnem delu Mannerheimove črte ter je nastala nevarnost, da pridejo finski četa tam za hrbet. Finci pa poročajo, da so vse napade sovjetskih čet odbili. Poroča se tudi, da je obkoljena še ena sovjetska divizija.

Iz Carigrada se poroča, da je neki sovjetski bataljon v celoti prestopil v Turčijo, kjer so ga razorožili. Tudi sovjetski eskadron, ki naj bi prevzel orožje, se ni hotel več vrniti v Rusijo.

Francoski listi so objavili pismo nekega mladega finskega letalca, ki pravi med drugim, Vemo, da se borimo brez upa zmage. Rusi pošiljajo v ogenj vedno nove vojske, če eno potolčemo. Vemo tudi, da zahteva od njih prestiž vesile, da zmajajo. Ravno ta prestiž pa hočemo zadeti. Pred vsem svetom hočemo žigosati večno sramoto tega napada na Finsko. Upamo, da bodo ruski narod in vojaški krogi spoznali slabo stanje v rdeči armadi. Vsem napadalcem na male države hočemo dokazati, da je pravično ono orožje, za katero se izplača umreti. Vemo, da padamo, ne da bi mogli rešiti domovine, toda borimo se, da preživimo vojno pravica naše domovine.

Denarstvo

Italijanski državni proračun

Redni izdatki skoraj 35 milijard lir

V decembru 1939. so narasle vloge pri 14 slovenskih hranilnicah

Medtem ko so od avgusta 1939. dalje vloge pri slovenskih hranilnicah močno padale, se je v decembru 1939. pokazal že prvi preobrat, ki kaže že precejšnje zboljšanje. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so namreč v decembru narasle skupne vloge pri 14 hranilnicah (v novembru samo pri dveh) in so zlasti tekoči računi pri vseh hranilnicah narasli za blizu 4 milijone dinarjev. Četudi se izkazuje vloga v celoti neznamenit padec v primeri s prejšnjimi meseci, je vendarle razveseljivo, da je polovica hranilnic (14 izmed 29) izkazala povečanje vlog. Sicer je treba pripisati polovico padca pri hranilnicah knjžicah spremembam v knjiženju rezerv. Ne smemo tudi pozabiti, da je v decembru potekel trimesečni odpovedni rok za vloge v denarnih zavodih.

Vloge na knjižice so znašale 585.904.342 din, v tekočem računu 436.555.943, skupne vloge pa so znašale 1.022.460.285 din. Razveseljivo je tudi, da je število vlagateljev na knjižice naraslo pri desetih zavodih, število tekočih računov pri 5, skupno število vlagateljev pa pri 8 zavodih. Vlagateljev na knjižice je bilo 123.567, v tekočem računu 6294, vseh vlog pa 129.861. Upoštevati je treba, da navedeni zneski vlog še ne vsebujejo obresti, ki so se pripisale vlagateljem dne 31. decembra 1939. Za preteklo leto, ki bodo znašale okrog 35 milijonov din.

Te številke dokazujejo, da so se vlagatelji naših denarnih zavodov pomirili in da se zaupanje v denarne zavode zopet vrača.

V januarju je bila seja italijanskega ministrskega sveta, ki je pod predsedstvom Mussolinija sklepal o novem italijanskem proračunu za l. 1940./41. (Proračunsko leto se začne 1. julija.) V nasprotju z drugimi leti pa so bili objavljeni letos bolj skromni podatki o doseženih uspehih v tekočem proračunskem letu in tudi izredni izdatki po novem proračunu še niso znani. To se bo zgodilo najbrže v maju, ko bo finančni minister Thaonu di Revel podal v senatu novi proračunski predlog. Običajno je podal finančni minister svoj proračunski ekspoze pred zbornico fašijev in korporacij, ker pa bo letos podal ta ekspoze pred senatom, upajo nekateri, da bo njegovo poročilo

manj rezervirano.

Novi proračun je največji, kar jih je doslej imela Italija in samo redni izdatki dosegajo skoraj 35 milijard lir. Zato tudi nekateri imenujejo novi proračun prvi italijanski imperijski proračun. Kakor je že lani maja meseca pri predlogu lanskega proračuna dejal finančni minister, ni bilo mogoče zaradi napetih zunanje političnih razmer doseči normalizacije proračuna in so se morali izredni izdatki znatno zvišati. Še naprej je moral ostati v veljavi Mussolinijev postulat, da se mora sedaj živeti nevarno (vivere pericolosamente).

Pregled italijanskih državnih proračunov v zadnjih letih daje naslednjo sliko:

	1925/38	1937/38	1938/39	1939/40	1940/41
državni dohodki	18'8	24'7	20'6	25'1	29'0
redni izdatki	14'7	23'4	23'8	35'5	34'9
presežek ozir. deficit	+4'1	+1'3	-3'2	-7'4	-5'9
izredni izdatki	6'2	17'5	8'0	6'6	?
skupni deficit	-2'0	-16'2	-11'2	-14'0	?

¹ Po proračunu.
² Navedba finančnega ministra 23. maja 1939 v parlamentu.

Od novih izdatkov gre več ko 30 odstotkov za vojsko ter za afriško ministrstvo, ki ima tudi predvsem vojaške izdatke. Kako se porabi denar za vojsko, kažejo naslednje številke (zopet vse v milijardah lir):

	1937/38	1938/39	1939/40	1940/41
vojska	2'3	2'6	3'3	4'2
mornarica	1'8	1'9	2'7	3'6
zračno orožje	1'3	1'3	2'2	3'8
Afrika	1'6	1'9	1'9	2'0
skupno	7'0	7'7	10'1	13'6

Večji državni dohodki se pričakujejo zaradi pred tremi leti za-

čete davčne reforme finančnega ministra Thaona di Revela in zaradi novih davščin. Namen davčne uprave je zlasti ta, da se ves davčni postopek poenostavi in s tem doseže tudi večji davčni donos. Od novih davščin je treba zlasti omeniti 2% prometni davek, ki se mora plačati od vseh prodaj ter faktur in ki se je uvedel namesto taks na kupčijo ter še polodstotni splošni premoženjski davek na vsako premoženje, ki znaša več ko 10.000 din. Pobiranje premoženjskega davka pa povzroča velike težave. Italijanski finančni strokovnjaki računajo, da bosta dala oba nova davka okoli 7-5 mi-

lijarde lir več dohodkov. Ta povečani dohodek skupno z večjim dohodkom po davčni reformi v višini 1 do 2 milijard bi zadostoval za kritje bodočih rednih izdatkov v višini 35 milijard lir.

Hkrati z novim proračunom so bili napovedani tudi novi 5%ni zakladni boni za kritje izrednih državnih izdatkov. Če se bodo ti boni mogli v celoti porabiti za kritje izrednih izdatkov, pa ni prav jasno, ker bodo nadomestili tudi bone, ki se morajo amortizirati do 15. maja 1940. Lastniki teh bonov pa se bodo pozvali, da pristanejo z ozirom na sedanje težke razmere na konverzijo teh bonov. Da se to olajša, se izdajo novi boni po tečaju 97-5%. Nadalje se bodo tudi ti boni izžrebali z loterijskimi premijami. Letos zapadejo še nekateri drugi državni vrednostni papirji, tako 5%ni Prestito Nazionale iz decembra 1915, ter nekatere javne zadolžnice. Tudi vrednostni papirji se morejo konvertirati v nove zakladne bone. S konverzijo pa država ne bi dobila novih dohodkov, temveč bi se le odložilo plačilo zapadlih obveznosti. Zato je verjetno, da se bo država poslužila velike likvidnosti bank in hranilnic ter te pridobila za podpisovanje novih bonov.

Če se bo torej posrečilo doseči kritje rednega proračuna, še ni jasno, kako se bodo krili izredni izdatki, ki gotovo ne bodo manjši ko v tekočem letu, ko so bili proračunani na 6-6 milijarde lir. Ni izključeno, da se bodo krili z »enkratnim« posebnim davkom ali z »enkratno« oddajo kapitala, ki se je po abesinski vojni že kar udomačila.

O nemškem vojnem gospodarstvu

objavlja »N. Z. Z.« iz Berlina naslednje poročilo:
Tako imenovana službena obveznost, po kateri se morejo poslati delavci tudi proti njih volji na določeno delo, je povzročila med delavstvom veliko nejevoljo. Neki referent je v zvezi s tem omenil, da se bo še povečala v letošnjem letu v oboroževalni industriji potreba po delovnih močeh. Vendar pa se naj v ta namen le v skrajni sili uporabi službena obveznost. Delovni uradi naj dosežejo soglasje delavcev, da menjajo svoja službena mesta. Če pa nikakor ni mogoče pogrešati službene obveznosti, naj se ta uporabi predvsem za mlajše in neporočene delavce. Poleg tega je treba gledati na to, da se nadomeste oni, ki so bili za daljšo dobo poslani v drug kraj. Posebno pa je tudi gledati na to, da delavci ni pri tem na slabem glede plače.

Ker so v zvezi z ustanovitvijo novih industrij, po novi industrijski štiriletki nastale težave, ker imajo mnogi delavci predolgo pot v tovarne, je ustanovilo mesto Mülheim v Porurju posredovalnico za zamenjavo stanovanj. Na ta način naj se delavcem omogoči, da bodo stanovali bolj blizu svojih tovarn. Upokojeni delavci in rodbine z malim številom otrok naj bi se poselili v predmestja, da se na ta način napravi prostor za aktivne delavce v bližini njih stanova-lišč. Tak poskus so napravili v Duisburgu, kjer so imeli delavci dostikrat po 1 do 2 uri daleč do svoje tovarne.

Računati je treba s tem, da bo stanovanjska kalamiteta v prihodnjih letih še narasla, ker je zaradi vojne stavbena delavnost zelo padla.

Zaradi finsko-ruske vojne se je lesni uvoz v Nemčijo zelo zmanjšal in v nekaterih vrstah je nastala pomanjkanje. Da bi se to po-

manjkanje odpravilo, so bili poslani nemški gozdarski strokovnjaki v poljski generalni guberniji, da pregledajo stanje poljskih gozdov. 22% površine bivše poljske države so bili gozdovi, danes znaša površina v gen. guberniji 18% vse površine. To gozdno bogastvo naj bi se sedaj začelo izkoriščati za nemško vojno gospodarstvo. Nemškim tvrdkam je bilo naročeno, da investirajo v poljske gozdove znatne vsote, da bi se izvoz lesa iz Poljske v Nemčijo dvignil. Številne prejšnje poljske žage so začele zopet obratovati. Predvsem se naj začne proizvajati stavbeni in jamski les za šlezjske premogovnike ter gornje-šlezjske rudnike.

Po živinskem štetju v decembru 1939. ima Velika Nemčija nad 28-6 milijona svinj. Na starem držav-

nem ozemlju se je njih število v l. 1939. dvignilo od 23-57 na 24-83 milijona repov. Število klavnih svinj pa je padlo za 10.000 na 7-65 milijona kosov. Pujski pa so se pomnožili od 9-6 na 10-38 milijona. Število svinj je odločilnega pomena tako za oskrbo prebivalstva z mastjo ko z mesom. Ker je Sovjetska Rusija dosedaj dobavila namesto dogovorjenega 1 milijona ton le eno desetino te količine, se sedaj priporoča kmetovalcem, da v bodoče goje namesto špeharjev le mesnate svinje. Primerna sprememba cen bo kmetom omogočila prehod na novo gojitev svinj. Ni izključeno, da se bodo zato dvignile cene za svinjsko meso. Po uradnem zatrdilu je oskrba Nemčije s svinjskim mesom za to in prihodnje leto zagotovljena, zlasti še, ker se pričakuje dovoz prašičev iz zasedenega poljskega ozemlja. Pri tem je treba upoštevati tudi to, da se v Nemčiji racionaliziranje mesa izredno ostro izvaja.

Izvoz živine v letu 1939.

Skupno smo izvozili leta 1939. 712.750 glav žive živine (konj, goved, telet, svinj in drobnice) v vrednosti 665,1 milijona din proti 561.894 glavam ali 551,9 milijona dinarjev v letu 1938.

Po številu živine se je izvoz povečal za 150.850 glav ali za 26'85%, po vrednosti pa le za 113,2 milijona ali za 20'51%. To povečanje pa dejansko ni tako veliko, ker je bil leta 1938. izvoz živine izredno nizek. Pripomniti je tudi treba, da izvoz v letu 1939. ni dosegel izvoza v letu 1937. Razni tragični komentariji so zato odveč.

Svinj smo izvozili leta 1939. 298.439 za 484,1 milijona din, t. j. za 38.453 svinj oziroma za 107,2 milijona din več ko leta 1938. Leta 1937. pa smo izvozili 307.164 svinj za 424,6 milijona din. Izvoz svinj je bil takrat torej večji. Glavni kupec svinj je bila Nemčija, ki je kupila leta 1939. 148.617, l. 1938.

pa celo 206.254 svinj. Na Češko-Moravsko smo izvozili 130.848 svinj. Leta 1939. smo izvozili tudi v Švico 21.006 svinj, dočim jih leta 1938. sploh nismo izvozili.

Goved smo izvozili 35.253 za ceno 107,7 milijona din, t. j. za 32,8 milijona din več ko leta 1938., a za 151,3 milijona din manj ko leta 1937. Tudi goveje živine je največ kupila Nemčija, ki je kupila 17.376 glav, Italija je kupila 13.033, Grčija pa 2.300 glav. V te države se je izvoz goveje živine zvišal, zelo pa je nazadoval izvoz na Malto. Leta 1938. smo izvozili na Malto 7.028, leta 1939. pa le 1.833 glav goveje živine.

Izvoz telet se je po količini dvignil za 67'7%, po vrednosti pa za 52'02% in je dosegel 9.670 glav v vrednosti 7,4 milijona din. V letu 1937. je bil tudi izvoz telet večji. Glavni kupec je bila Italija, Grčija je uvozila le neznatne količine.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

Izvoz konj je padel po količini za 13.403 konj ali za 59'36%, po vrednosti pa za 42 milijonov din ali za 52'3% ter je znašal samo 9.146 konj v vrednosti 29,13 milijona din proti 71 oziroma 63,8 milijona din v letu 1937. Glavni uvoznik naših konj je bila Francija, v katero smo izvozili 3.985 konj. V Italijo smo izvozili 1.965, v Grčijo 1.425 in v Nemčijo le 354 konj.

Drobnice smo izvozili 360.212 glav v vrednosti 36,7 milijona din. V primeri z letom 1938. se je izvoz drobnice povečal za 114.411 glav, v primeri z letom 1937. pa se je znatno zmanjšal, ker smo takrat izvozili 603.782 glav drobnice za 59,3 milijona din. Večino naše drobnice je kupila Grčija.

Zunanja trgovina

Fin. minister je podpisal odlok, s katerim se dovoljuje carine prost uvoz prečiščenega žvepla in žveplena cveta še do 14. julija 1940.

Narodna banka je izplačala klirinški nakaznice po češko-moravskem kliringu s št. 14.427 z dne 17. januarja.

V bolgarskih gospodarskih krogih so z velikim zanimanjem sprejeli izjavo britanskega ministra za čezmorsko trgovino, da bo britanska vlada proučila možnosti povečanja blagovne zamenjave z Bolgarsko. V bolgarskih gospodarskih krogih se v zvezi s tem pripominja, da je bila dosedaj ta zamenjava silno slaba, saj je bila Anglija udeležena v bolgarskem uvozu le s 7%, v bolgarskem izvozu pa s 4,8%. Druge velesile so bile neprimerno močnejše udeležene, zlasti Nemčija, katere udeležba je znašala 60% bolgarske zunanje trgovine.

Med bolgarskim premogovnikom »Pernik« ter italijansko vlado je bil sklenjen sporazum, po katerem bo dobavil Pernik Italiji okoli 100 tisoč ton premoga.

1200 ladij je na Donavi obtičalo v letu. Samo v Budapešti čaka 200 z bencinom in petrolejem natovorenih ladij, da jih ugodno vreme reši iz letu.

Romunija namerava zgraditi dve novi tvornici za cigarete.

Pomorski promet med Italijo in Albanijo je povečan ter bo v bodoče oskrbovalo zvezo pet pomorskih zvez.

Pogajanja med Švico in Slovaško zaradi dobave slovaškega lesa Švici so bila uspešno zaključena. Švica bo uvozila iz Slovaške 1000 vagonov drv po ceni 100 frankov za meter.

Nemški državni urad za perutnino je zvišal cene za perutnino takole: za zaklane piške na 1-30 RM za kg, za zaklane kokoši na 1-10 in za zaklane debele gosi na 1-10 RM za kg, vse franko meja.

Nemčija je lani proizvela 23 milijonov ton jekla, kar pomeni rekordno proizvodnjo. Nemčija računa, da bo zaradi okupacije Poljske povečala proizvodnjo jekla še za 2 milijona ton.

Krompirja je pridelala Vel. Nemčija lani 56 milijonov ton. Povprečen donos od hektarja se je povečal od 156,1 na 183,2 metr. stota.

Nemčija je začela po angleških vesteh uporabljati krompir za proizvodnjo barv, alkohola, čokolade in piva.

Londonska vlada je odredila ustanovitev posebnega bombažnega odbora, ki bo nadziral ves izvoz bombaža in dajal tudi navodila glede uporabe bombaža. Tudi nakupoval bo bombaž ta odbor.

Angleži bodo zgradili v Egiptu novo rafinerijo za nafto.

Egipt je pridelal 700.000 ton riža, njegova domača potrošnja pa znaša le 300.000 ton. Egiptska vlada je zato dovolila izvoznikom riža celo vrsto olajšav. Največja ovira za izvoz riža iz Egipta pa je v tem, ker primanjkuje ladij.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Kliring ali devize?

Opaža se, da vse države vedno bolj omejujejo plačevanje blaga po kliringu. Nekatere države pa zahtevajo za klirinška plačila tudi znatno višje cene. Tako zahteva Romunija od 30 do 50% višjo ceno za petrolej, če se ta plača po kliringu. Enako višjo ceno zahteva Turčija za bombaž, ki se plača po kliringu. Italija je najprej zahtevala za klirinški bombaž od 40 do 60% višjo ceno kakor pa je veljala pred 1. septembrom, sedaj pa zahteva že za 125% višjo ceno, čeprav se bombaž ni niti daleč podražil v tej meri. Tudi za italijanski petrolej bomo najbrže morali plačati dosti višjo ceno, kakor bi jo plačali, če bi plačali petrolej z devizami.

Jasno je, da se s takimi izjemnimi cenami kršijo sklenjene trgovinske pogodbe. Že zato je potrebno, da se tudi pri nas prouči vprašanje, če so za nas klirinška plačila še koristna oziroma če naj tudi mi zahtevamo dvojne cene. Mi izvažamo predvsem surovine, ki se danes običajno plačujejo z devizami. Zato nam ni treba, da bi plačali blago toliko dražje, kakor se sedaj zahteva. Menda je res za nas edina rešitev, da prodajamo proti kompenzacijam in devizam ter da na isti način tudi kupujemo.

Vsekakor pa bi se moralo to vprašanje čimprej razčistiti, ker so naši uvozniki v vedno težjem položaju.

Sporočila devizne direkcije

Domači uvozniki iz neklirinških držav ekstraktov in materiala za strojenje kož c. t. št. 230 morejo v bodoče izvrševati plačila na podlagi pravih dokumentov po pooblaščenih zavodih namesto z nabavo deviz pri Narodni banki, kakor je bilo predvideno v okrožnici dev. št. 1. z dne 26. I. 1939.

Plačilni promet s Francijo. — Vrednost iz Francije uvoženih knjig, časopisov in filmov se mora od 1. I. 1940. plačevati v plačilnem prometu po pogojih, ki so navedeni v okrožnici d. št. 4. z dne 4. I. 1940. Za ta plačila morajo napraviti pooblaščen zavodi posebne popise, na katerih morajo v gornjem desnem vogalu napisati: »Sous-Compte Culturel«.

Izvozniki se opozarjajo, da morejo pri izvozu blaga v Francijo frankirati največ do suhozemne postaje oz. loba, če gre izvoz po morju.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Pred vključitvijo češko-Moravske v nemško carinsko ozemlje

Kakor smo že poročali, bo Češko-Moravska 1. aprila vključena v nemško carinsko ozemlje. Slabe izkušnje, ki so jih doživeli naši izvozniki ob odpravi posameznih klirinških računov in uvedbi novih plačilnih načinov, absolutno zahtevajo, da se izdajo potrebni ukrepi, s katerimi bi se zavarovali interesi naših izvoznikov. Zlasti pa bi se moralo odrediti naslednje:

1. Terjatve, nastale pred uvedbo novega plačilnega sistema, se morajo likvidirati po dosedanjem

tečaju in brez večjega odlašanja.

2. Velik del izvoznikov je prodal blago v protektorat, določujoč cene v dinarjih pod pogojem, da jim češki kupci jamčijo za razliko v tečaju in zamudnih obrestih, ki so nastale zaradi počasnih izplačil za Beograd. Pri sklepanju pogodbe s pristojnimi nemškimi oblastmi naj se dogovori, da se češkim uvoznikom še nadalje dovoljuje, da plačujejo tečajne razlike in obresti, ker je znano, da nemške oblasti niso dajale nemškim uvoznikom takšnih dovoljenj ob likvidaciji bivšega nemškega klirina.

3. Narodna banka naj čimprej objavi pogoje za plačilo terjatev za izvoz v protektorat od sedaj pa do uveljavljenja novega plačilnega prometa ko tudi pogoje novega plačilnega prometa, da ne bi nastal zastoj v izvozu, ker pri sedanjih negotovi situaciji ne bodo mogli izvozniki izvažati še nadalje, kar bo vsekakor vplivalo na njih cene na domačem trgu in povzročilo njih padec.

Lep uspeh domače iznajdbe

Hitrejša in boljše predelovanje zemeljskega olja

Pred kratkim je bila postavljena v obrat lepa destilacija produktov zemeljskega olja v Mariboru, ki jo je zgradila tvrdka Motoroil, dr. z o. z., ki je našim čitateljem znana po svoji borbi zoper vsemogočni bencinski kartel in ki je zato izpostavljena raznim šikanam. Nihče, ki si jo je ogledal, ne bi napravil prisodil, da more predelati v enem dnevu cel vagon mineralnega olja. Naprava je po razsežnosti, skoraj bi rekli, miniatura, ker so pač znane ogromne naprave rafinerij oziroma destilacij drugih podjetij. Da pa za kapaciteto drugih podjetij ne zaostaja in da jo glede kakovosti produktov še prekaša, je omogočeno z bog uporabe iznajdbe vodje podjetja, gospoda Gustava Golla. Strokovnjaki, ki so si napravo ogledali, so se prav laskavo izrazili o njej.

Tvrdka Motoroil predeluje sedaj bencin, petrolej, plinska olja in druge proizvode nafte po povsem novem načelu, namreč s pomočjo električnega toka, kar kurjavo precej poceni. Bistvo iznajdbe gospoda Golla, ki je že patentirana, je v tem, da mineralno olje neprestano teče skozi razmeroma majhno aparaturo in se proti destilira v osem raznih proizvodov, ki po svoji kakovosti zdaleka prekašajo produkte, ki se pridobivajo v običajnih destilacijah drugih podjetij. Toplota, ki jo razvija elektrika, se izkorišča do zadnje

kalorije. Važno je, da se hlapi, ki se razvijajo v peči, ne zgoščajo zaradi krožeče vode, ampak se okrog cevi pretaka sveža, torej mrzla nafta. Surovo olje se pri tem močno segreje, tako da potem ni treba preveč gorkote, da hitro izhlapeva v ceveh in se hlapi naglo kondenzirajo. Proizvodi, ki nastajajo s tem racionalnim načinom destilacije, so neprimerno boljši kot od drugih rafinerij.

Tvrdka je imela in ima deloma še s konkurenco hude boje zaradi pridobitve koncesije. Večkrat ji je bila predelava surovega olja prepovedana, napravo so ji brez vsakega pravega povoda zapečatili in ustavili dovoljenje za uvoz surovega olja. Končno je najvišja sodna instanca razsodila ugodno zanj, tako da so zopet prišle do veljave njene prejšnje pravice.

Podjetju Motoroil se je sedaj posrečilo zagotoviti si za daljšo dobo nemoteno dobavo blaga. Zato je zopet dala v obrat svoji bencinski črpalki v Mariboru na Kralja Petra trgu in v sosednjih Koških. Avtomobilisti se bodo lahko kmalu sami prepričali o odlični kakovosti produktov, ki se sedaj proizvajajo po novem načinu. Veseli nas, da je domača iznajdba kolikor toliko pripomogla, da se naše gospodarstvo razvija tudi v pravcu predelovanja zemeljskega olja na naših tleh.

Tuji kapital v mesni industriji

Občinski svet v Rumi je sklenil, da odstopi neki nemški finančni skupini 25 jutrov zemlje, da postavi ta skupina tovarno za proizvodnjo povrtinskih, sadnih in mesnih konserv, nadalje veliko klavnico ter veliko tovarno za izdelavo mlečnih izdelkov. Vse v ta namen potrebne investicije bi veljale 50 milijonov din. Vsi izdelki teh podjetij pa bi se izvažali izključno samo v Nemčijo. Ves ta pesel pa hoče dotična nemška skupina izvesti po neki banki v Beogradu, ki je že davno izgubila dovoljenje za obratovanje in ki je sedaj znova zaprosila za dovoljenje.

Razumljivo je, če so občinski očetje v Rumi kar navdušeni, da se bo njih mesto nakrat spremenilo v industrijski kraj in če so zaradi tega darežljivi kakor proti domačemu podjetju najbrže nikdar ne bi bili. Vendar je treba pri tem upoštevati tudi druga dejstva in med temi zasluži upoštevanje zlasti naslednje. V naši industriji za predelavo mesa ni dosedaj udeležen tuji kapital niti z enim odstotkom. Domača industrija pa izkorišča sedaj komaj polovico svoje kapacitete. Niti sedaj, ko je konjunktura za mesne izdelke, ne more svoje kapacitete polno izkoristiti. Ali je torej sploh potrebno, da se ustanove nove tuje tovarne pri nas, ki bodo samo zelo škodljiva konkurenca domačim? Ali je treba, da pride še ta panoga industrije pod tuji vpliv? Vrh tega

pa je tudi znano, da bi bile naše domače tvornice za predelovanje mesa pripravljene investirati še nove zneske, če bi se za to pokazala potreba.

Vsak narod mora najprej misliti na lastne interese in pred temi se morajo ukloniti vsi lokalni interesi. Zato upamo, da le ne bo obveljal sklep občinskega sveta v Rumi.

A. ŠARABON & CO.
LJUBLJANA

●

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s špeterijo

Velepražarna za kavo

Minizadišave

Glavna zaloga rudniških vod

●

Brzjavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66

Doma in po svetu

Ves Beograd je pod vtisom Davidovićeve smrti. Svoje sožalje so izrekli dvor, predsednik vlade, vsi ministri, vsi politični voditelji iz vse države in cela vrsta drugih ljudi. Ves Beograd govori z največjim spoštovanjem in ljubeznijo o »Čika-Ljubi« ter si pripoveduje dogodke iz njegovega življenja in zadnje ure pred njegovo smrtjo. Davidović bo pokopan na lastne stroške ter je denar za pogreb pripravil že sam prej. Vse politično življenje v Beogradu je zaradi smrti Ljube Davidovića nekoliko zastalo. Že pa se pojavljajo tudi prva ugibanja, kdo bo njegov naslednik kot voditelj demokratske stranke.

Tajnik glavnega odbora JRZ Vojko Cvrkić je poslal okrožnico o pogajanjih JRZ z glav. odborom radikalne stranke. V okrožnici naglašajo naslednje misli: JRZ smatra v sedanjih delikatnih situaciji za najnujnejše, da zbere vse konstruktivne sile. Pri tem pa zadeva na odpor ljudi, ki so bili vedno nasprotniki radikalne stranke. Kazali so sicer prijazno lice radikalom, toda samo zato, da bi se nasprotstvo med radikalni povečalo. Tako so se tudi proglašali za največje pristaše sporazuma, ker so videli, da je dr. Stojadinović s svojo osebnim politiko ovira sporazumu. Ko so nato voditelji JRZ izvršili del programa radikalne stranke s tem, da so sklenili s Hrvati sporazum, so bili prepričani, da je prišel sedaj čas za združitve vseh radikalov. Ne iz slabosti, temveč iz ljubezni do radikalne misli in za dobro kralja in naroda so predlagali združitve vseh radikalov na podlagi, da se vsi grehi iz preteklosti pozabijo in da se sklene sporazum, po katerem ne bo ne premagancev ne zmagovalcev. V tem smislu so stavili naslednje kavalirske predloge: da bodi šef stranke Aca Stanojević, I. podpredsednik Miša Trifunović, II. podpredsednik Dragiša Cvetković, III. dr. Korošec, 4. pa Džafer Kulenović. Sedaj mirno čakamo, če bo zmagala ljubezen do radikalne sloge ali pa teza demokrata Grola, ki skuša s spretnimi intrigami dopovedati nekaterim ozkogrudnim radikalnim prvakom, da so jim Grolovi prijatelji bolj zvesti zavezniki kot prepričani radikalni iz JRZ.

»Samouprava« opominja hrvatske in srbske neodvisne liste, naj pišejo na drug način o sporazumu in naših notranjih vprašanjih, ker danes s svojo pisavo ne škodujejo samo srbstvu in hrvatstvu, temveč tudi Jugoslaviji. Ti listi ne čutijo teže sedanje mednarodne situacije in ne spoznavajo veličine sporazuma, ki sta ga sklenila Cvetković in dr. Maček.

Na glavni letni skupščini Jadranske Straže v Zagrebu je bil izvoljen s soglasjem dr. Mačka za predsednika poverjenik zagrebske občine Starčević. Po njegovi izvolitvi so bili sprejeti predlogi, da se Jadranska Straža preimenuje v »Hrvatsko Jadransko Stražo« in da se spremeni njen grb, ki naj v bodoče priča o hrvatskem značaju Jadranske Straže. Istočasno ko občni zbor zagrebske J. S., je bila konferenca predsedništva J. S. Na tej konferenci naj bi se pripravil material za preureditev J. S. Delegati Ljubljane in Beograda pa so se temu uprli in je zato predlog za spremembo J. S. padel. Zato se bo sklical izredni kongres J. S. — Dogledalo se je torej, da se bodo sedaj tudi Hrvati poprijeli dela za J. S., nevarnost pa je, da bodo pri tem svoje hrvatstvo poudarjali tako, da bodo ostali sami. Ali res ni mogoče malo več uvidenosti.

Prvi oficirski tečaj Hrvatske seljačke zaščite se je v Zagrebu te dni zaključil. K zaključni slavnosti je prišel tudi dr. Maček. Tečaj je obiskovalo okoli 100 oficirskih aspirantov.

V Celju je umrl v visoki starosti 88 let ugledni zgodovinar, solnik, etnolog vladni svetnik Emilijan Lilek. Mnogo je deloval publicistično, posebne zasluge pa si je pridobil tudi za naše pravice na Koronškem. Slava njegovemu spominu!

Za člana drž. sveta je bil imenovan bivši poslanec dr. Andrej Vele, odvetnik v Mariboru.

Nad 50 občinskih svetnikov v Sušici je odstopilo. Tudi predsednik občine namerava odstopiti, da se bo moral imenovati čisto nova občinska uprava.

Proračun drinske banovine izkazuje 153 milijona din deficita. Banovina pričakuje, da bo primanjkljaj krila država.

Nad 976 milijonov din je izdal SUZOR od 1. IX. 1922. do 31. XII. 1937. za upravne stroške. Če se k temu dodajo še ogromne rezerve, ki so bile izdane v obliki posojil, ki tudi nimajo nič skupnega s socialnim zavarovanjem, potem so upravičeni očitki pridobitnikov in

delavcev na naslov takšnega gospodarstva. Tako piše zagrebski »Obrtnički vjesnik«.

Družba »Silos« namerava v marcu razpisati licitacijo za zgraditev 20 manjših silosov v vseh delih države. Ti silosi naj bi začeli že letos obratovati.

Prvo pomoč za poplavljenice v donavski in moravski banovini v višini 400.000 din je dovolilo min. za soc. politiko.

Velik požar je nastal v Zagrebu na Zrinjevcu v palači, v kateri je tudi nameščeno Združenje trgovcev, ki pa je moglo rešiti ves svoj arhiv. Škoda znaša okoli 2 milijona dinarjev. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

Nemčija je odbila protest Norveške in Danske zaradi torpediranja trgovskih ladij obeh držav.

Angleško informacijsko ministrstvo sporoča, da so neresnične nemške vesti, po katerih bi bilo 25 angleških petrolejskih parnikov potopljenih s skupno tonažo 190 tisoč reg. ton. Dejansko je bilo potopljeno samo 2,5% angleških petrolejskih ladij.

Svedska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o novem izrednem kreditu v višini 95 milijonov švedskih kron za nabavo novih letal.

Zveza danskih mornarjev je sklenila, da se direktno obrne na nemško vlado z zahtevo, da Nemčija respektira zakone in da se ne torpedirajo parniki brez opozorila in dokler ni posadka na varnem.

Angleška krizarka »Exeter«, ki se je odlikovala v boju z nemško oklopnico »Admiral v. Spee«, se je vrnila v Anglijo, kjer je bila sprejeta z velikanskim navdušenjem.

Polarni raziskovalec Byrd je sporočil, da je južni magnetni tečaj spremenil svoj položaj in da se giblje sedaj 10 milij. proti zapadu.

Sovjetska vlada je prepovedala vse telefonske razgovore s tujino iz zasebnih stanovanj. Razgovori s tujino so dovoljeni le iz javnih govornic in samo v francosčini, angleščini ali nemščini. Prepoved velja tudi za vsa poslanstva razen za nemško poslanstvo in za nemške novinarje.

Kitajske čete prodirajo proti Nankingu. Japonci so imeli v zadnjih bojih velike izgube. Kitajci trde, da je morala med japonskimi vojniki zelo popustila.

V Španiji je še vedno pol milijona brezposelnih kljub velikanskim izgubam v državljanski vojni, ker manjka denarja in materiala za obnovitvena dela.

Razstavo zaplenjenih topov, orožja in municije so odprli Finci v Helsinkih.

Na otoku Csepel pri Budimpešti je pogorela velika tovarna za papir in celulozo. Pogorelo je tudi veliko skladišče lesa.

Sovjetska vlada je pozvala ruske tehnike, zaposlene v turških tekstilnih tovarnah, da se vrnejo v Rusijo, kar so pa ti odklonili.

Skupno število žrtev velikega potresa v Anatoliji znaša 32.741 mrtvih in 9404 ranjene.

Nove knjige

»Priprava privrede za rat«

Pod naslovom »Priprava gospodarstva za vojno«, je izdal časopis »Organizacija« te dni knjigo, ki sta jo napisala dr. inž. Podbrežnik in inž. Zivojin Protić.

Knjiga, prva te vrste v našem tisku, obsega najvažnejše probleme, ki se tičejo gospodarstva v vojni. Knjiga objavlja naslednje študije: 1. Organizacija gospodarstva v vojni. 2. Finansiranje vojne. 3. Vprašanje delavstva v našem gospodarstvu. 4. Industrija, trgovina in kmetijstvo vojni. 5. Vprašanje cen v vojnem gospodarstvu. 6. Promet v vojnem gospodarstvu. 7. Organizacija statistike v vojnem gospodarstvu. 8. Racionalizacija gospodarstva v vojni. 9. Vojno in načrtno gospodarstvo. 10. Gospodarska mobilizacija. 11. Vprašanje prehrane za časa vojne. 12. Vprašanje obleke in obutve v vojnem gospodarstvu.

Na koncu knjige je dodano zakonsko besedilo oprostitev od vojaške dolžnosti oseba gospodarstvenih podjetij ter predpisi o industrijski statistiki.

Knjiga bo v resnici dobro služila vsakemu podjetju in intelektualcu, ki se zanima za vprašanje vojnega gospodarstva.

Knjiga se dobi pri »Organizaciji«, Beograd, Kr. Petra 85 (pošt. predal 786) ter velja 45 din.